

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

**БАНДУРКА Олександр Олександрович - доктор юридичних наук, професор
Міжнародної академії управління персоналом**

DOI 10.32782/LAW.2020.3.4

В статтє исследованы европейские подходы к подготовке кадров для полиции. Показано, что они детерминируются рядом факторов, таких как: государственная политика, идеология и социальные установки; национально-исторические традиции; образовательные концепции, идеи и принципы, специфика национальных правовых систем; особенности организации и регулирования деятельности правоохранительных органов и тому подобное. Отмечено, что тенденциями развития систем подготовки полицейских в европейских странах можно считать усиление их кооперации, унификации национальных законодательств, активная направленность на сотрудничество с общественностью и увеличение в программах подготовки доли социально-поведенческих наук.

Ключевые слова: полицейское образование, общество, программы подготовки, законодательство, правоохранительные структуры, правовая система

Постановка проблеми

Створення великих, середніх і малих корпоративних структур обумовило не тільки важливі переваги у порівнянні з роздробленими підприємствами малого та середнього бізнесу, а й поставило на порядок денний формування ефективної системи управління економікою України, зокрема, системи правового регулювання корпоративного управління, розробки рекомендацій щодо зацікавленості працівників – власників у ре-

зультатах діяльності відкритих акціонерних товариств (корпорація).

Мета і завдання статті полягають у тому, щоб охарактеризувати поняття і визначення корпорації та розглянути основні положення адміністративно-правового забезпечення корпоративного управління.

Стан наукового дослідження проблеми корпоративного управління розкривається в працях вітчизняних науковців-юристів і економістів, зокрема О.П. Гетьманець, О.М. Бандурки, І.Л. Райніна, О.В. Носової, В.В. Холода, Т.В. Назарчука, М.М. Шкільняка та інших, але вказаними вченими не розглянуте питання адміністративно-правового забезпечення корпоративного управління.

Виклад основного матеріалу

Економіка України включена в процес створення глобальної економіки, в системі якої товари, послуги, фінансовий капітал, знання, інформація, ідеї, кадри вільно переміщуються з країни в країну перетинаючи економічні, політичні та адміністративні кордони та відстані.

У таких умовах особливого значення набуває правове забезпечення управління економічними процесами, управління в окремих галузях народного господарства, управління окремими підприємствами, фірмами, іншими суб'єктами господарювання. Процеси глобалізації економіки, як на міжнародному

рівні, так і в національних масштабах, викликали необхідність інтеграції господарської діяльності як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і між суб'єктами господарювання різних країн. Зростаючий рівень міжнародної і внутрішньої конкуренції змушує суб'єктів господарювання шукати шляхи удосконалення власної діяльності, підвищувати конкурентоздатність, об'єднувати потенціал в боротьбі за виживання та ринкове співробітництво. Вказані процеси в управлінні економікою потребують, перш за все, належного адміністративно-правового забезпечення організації підприємницької діяльності, управління в корпоративних інтегрованих структурах, найбільш масовим серед яких є акціонерні товариства.

Відкриті акціонерні товариства (ВАТ) є по суті корпоративними об'єднаннями, під якими взагалі розуміють не тільки корпоративні товариства, які виступають як самостійні юридичні особи, але і групи юридичних або самостійних господарських підприємств, що ведуть спільну діяльність на основі консолідації активів або договірних (контрактних) відносин для досягнення загальних цілей.¹

Термін «корпорація» застосовується як синонім терміну «акціонерне товариство», яке має свою організаційну структуру наділену певними функціями управління. Під корпорацією розуміють юридичне об'єднання з певними економічними цілями та власною системною управління, яке передбачає пайову (дольову) участь власників, правовий статус і правоздатність якого визначається місцем і метою його створення.

Адміністративно-правове забезпечення корпоративного управління реалізується через систему взаємодії між акціонерами і керівництвом компанії, фірми, корпорації, включаючи раду директорів, керівників відділів і служб, інших зацікавлених осіб. За допомогою корпоративного управління, в т.ч. адміністративно-організаційних заходів, реалізуються права акціонерів, формується кадровий персонал, створюються матеріальні та фінансові ресурси, здійснюється контр-

оль як за діяльністю керівників корпорації, так і інших працівників корпорації, вирішуються інші питання виробничого характеру.

Основним предметом корпоративного управління є контроль за здійсненням фінансової і господарської діяльності корпорацій, без втручання в оперативне, технологічне і тактичне управління.

Корпоративне управління полягає у реалізації адміністративно-правових відносин між менеджерами корпорацій та їх власниками (акціонерами) з іншими зацікавленими сторонами, пов'язаними із забезпеченням ефективності господарської діяльності корпорації та задоволенням інтересів власників.

Адміністративно-правове забезпечення корпоративного управління вимагає від корпорації чіткого розподілу обов'язків між менеджерами, наявності специфічних органів управління, особливих зв'язків корпорації із оточуючим середовищем (органами влади, місцевого самоврядування, контролюючими органами), належним чином оформлених взаємовідносин із партнерами, постачальниками, кредиторами, споживачами, громадськістю.

Адміністративно-правове забезпечення корпоративного управління ґрунтується на положеннях Господарського і Цивільного кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про холдингові кампанії»² (2006), Закону України «Про ратифікацію Конвенції про трансатлантичні корпорації»³ та інших законах, які регулюють в тій чи іншій мірі управлінську діяльність.

Основним управлінським документом корпорації є її статут, в якому має бути встановлена система внутрішнього управління, яке здійснюється Загальними зборами акціонерів, Наглядовою Радою, Ревізійною комісією, Радою директорів, керівниками галузевих служб і структурних підрозділів корпорації. Рада директорів (директор) ви-

---

¹ Олексій Цурак Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи // Схід. – № 2 (80). – 2007. – С. 1-4.

² Про холдингові кампанії : закон України // Відомості Верховної Ради України, 2005. – № 34. – С. 291.

³ Про ратифікацію Конвенції про трансатлантичні корпорації : закон України // Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 35. – С. 323.

рішує адміністративно-правові питання (кадрові, фінансові, маркетингові, організаційно-функціональні тощо).

Наявність ефективної структури корпоративного управління є питанням надзвичайної важливості. Корпоративне управління містить у собі комплекс засбів управління діяльністю окремої корпорації з боку ради директорів і менеджменту, що торкається таких аспектів, як:

- постановка корпоративних цілей (включаючи визначення економічної вигоди для власників);
- управління поточною діяльністю корпорації;
- врахування інтересів учасників корпоративних відносин;
- забезпечення відповідності корпоративної діяльності і корпоративної культури вимогам діючого законодавства, нормативній базі і загальноприйнятим нормам ділового обороту;
- захист інтересів акціонерів і інвесторів.

Корпорація – організація, визнана юридичною особою, заснована на об'єднаних капіталах (добровільних внесках), що передбачає часткову власність, що здійснює яку-небудь соціально корисну діяльність, і характеризується значною концентрацією управлінських функцій на верхньому рівні ієрархічної структури. Дана форма організації підприємницької діяльності має широке поширення в економічно розвинутих країнах і успішно розвивається в Україні.

Форми корпоративного управління використовуються не тільки в сфері економіки, а й в інших сферах суспільного життя, зокрема, в правоохоронних органах і правоохоронних організаціях.

В окремих органах центральної виконавчої влади створюються наглядові ради, спостережні комісії, громадські ради, колегії та інші структури колегіального управління та контролю.

Згідно ст. 51 Закону України «Про національну поліцію» прийом на службу в органах поліції здійснюється лише через поліцейські комісії, які є громадськими структурами. При Міністерстві внутрішніх справ діють громадські ради. Вони діють при всіх головних управліннях поліції в областях.

Спеціальні незалежні конкурсні комісії розглядають кандидатури на керівні посади Державного бюро розслідувань, спеціальної антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України. В системі Національного банку України, Укрзалізниці, Нафтогазу діють наглядові ради. Адвокатура, як правозахисна самоврядна організація має свої контрольні, ревізійні, кадрові органи, які діють за методом корпоративного управління.

Керівники різних відомств все частіше звертаються до вивчення громадської думки, проведення громадських експертиз, залучення представників громадськості до розгляду поточних питань управління, до встановлення партнерських відносин з громадянами.

У Законі України «Про національну поліцію» передбачено, що поліція взаємодіє на партнерських засадах з громадськими організаціями, звітує перед громадськістю.

Корпорація, як організація, являє собою штучно створену соціальну групу інституціонального характеру, що виконує визначену суспільну функцію (виробництво, нагромадження капіталу і рахунків, впорядкований розподіл коштів), орієнтовану на досягнення взаємозалежних і специфічних цілей у певній сфері людської діяльності. Виходячи з того, що корпорація являє собою колективне утворення, організацію, що має статус юридичної особи, створену об'єднанням капіталів (добровільних внесків), яка здійснює будь-яку соціально корисну діяльність, можна виокремити визначені ознаки, що характеризують такі корпоративні утворення:

- об'єднане утворення, що функціонує у відповідності з визначеними цілями;
- об'єднання капіталу;
- здійснення соціально-значущої діяльності в широких масштабах (виробництво, фінанси, створення матеріальних благ, торгівля, сировинні і переробні галузі);
- статус юридичної особи.

Основними задачами корпоративного управління є:

- створення і забезпечення діяльності ефективного механізму аналізу, що тече і стратегічного Управління, прийняття управлінських рішень і контролю за діяльністю товариства;

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито сутність адміністративно-правового забезпечення корпоративного управління, висвітлено роль і місце керівних органів корпорацій, завдання і цілі корпоративного управління, показана специфіка управління корпоративними об'єднаннями. Корпоративне управління охарактеризоване як невід'ємний фактор розвитку економіки в сучасних умовах. Підкреслено, що головним завданням адміністративно-правового забезпечення корпоративного управління є задоволення інтересів та прав акціонерів та інших зацікавлених сторін в ефективній діяльності корпорацій. Необхідність корпоративного управління обумовлена тим, що корпорація, як власність, належить власникам чи інвесторам, а права управління делеговані раді директорів і менеджменту, що породжує інколи конфлікт інтересів, який має бути розв'язаний в процесі управління.

Ключові слова: корпорація, акціонери, управління, рада директорів, економіка, бізнес.

- забезпечення однакового і справедливого відношення до всіх акціонерів (у тому числі до дрібних й іноземних) і можливості всім акціонерам використовувати ефективні способи захисту у випадку порушення їх прав;

- балансування інтересів акціонерів, менеджерів, працівників, клієнтів, партнерів і постачальників акціонерного товариства, тобто зацікавлених осіб, держави і громадськості.⁴

Висновок

Корпоративне управління слід сприймати як важливий фактор економічного розвитку та необхідну умову функціонування в міжнародному та національному конкурентному середовищі. Корпоративне управління є невід'ємною складовою ринкової економіки, умовою для розвитку приватного підприємства.

⁴ Сутність корпоративного управління https://pidru4niki.com/1130110752406/menedzhment/sutnist_korporativnogo_upravlinnya

SUMMARY

The essence of corporate governance administrative and legal support is revealed; the role and place of corporation governing bodies, objectives and goals of corporate governance are highlighted; the specifics of the corporate association governance is shown in the article. The corporate governance is characterized as an integral factor of the economy development in modern conditions. It is emphasized that the main task of the corporate governance administrative and legal support is to satisfy shareholders' and other interested parties' interests and rights in the corporations' efficient activity. The necessity of corporate governance is caused by the fact that the corporation, as property, belongs to the owners or investors, and the management rights are delegated to the board of directors and management, sometimes it gives rise to a conflict of interest that should be resolved during the management process.

Keywords: corporation, shareholders, management, board of directors, economy, business.

Корпоративне управління розглядається як комплекс взаємодії між акціонерами і керівництвом корпорації в особі Ради директорів, інших керівних структур з зацікавленими сторонами, які мають відношення до корпорації.

Література

1. Цурак Олексій Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи // Схід. – № 2 (80). – 2007. – С. 1-4.
2. Про холдингові кампанії : закон України // Відомості Верховної Ради України, 2005. – № 34. – С. 291.
3. Про ратифікацію Конвенції про трансатлантичні корпорації : закон України // Відомості Верховної Ради України, 1999. – № 35. – С. 323.

Сутність корпоративного управління https://pidru4niki.com/1130110752406/menedzhment/sutnist_korporativnogo_upravlinnya